

Sociální výdaje

Publikováno: 7. 3. 2007

Při výpočtu nákladů na vyšší sociální výdaje v důsledku dopravní nehodovosti je třeba vycházet ze stávajících platných předpisů o nemocenském a důchodovém pojištění. Jedná se o:

- dávky nemocenského pojištění
- vdovské a vdovecké důchody
- sirotčí důchody
- invalidní důchody

Dávky nemocenského pojištění

Při výpočtu dávek nemocenského pojištění se vychází z průměrného měsíčního platu, který uvádí Český statistický úřad. Z průměrného platu potom hrubý příjem připadající na 1 kalendářní den.

První 3 dny pracovní neschopnosti tedy 50 % z hrubého denního příjmu, další dny pracovní neschopnosti 69 % z hrubého denního příjmu.

Vdovské a vdovecké důchody

Nárok na vdovský nebo vdovecký důchod má druhý manžel pouze po dobu jednoho roku.

Po uplynutí této doby trvá nárok na tento důchod pouze při péči o nezaopatřené dítě, o nezletilé dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě vyžadující mimořádnou péči nebo o zletilé dítě, které je převážně nebo úplně bezmocné, o převážně nebo úplně bezmocného svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela nebo:

dosáhne-li vdova věku 55 let nebo důchodového věku

dosáhne-li vdovec věku 58 let nebo důchodového věku

Objektivně není možno zjistit vlivy nově uzavřených manželství ovdovělých mužů a žen, kdy ztrácejí nárok na vdovský nebo vdovecký důchod. Vzhledem k různorodosti podmínek pro vznik nároků na důchod je ve výpočtu použito odhadu průměrného počtu let vyplácených důchodů u jednotlivých věkových skupin.

Stávající předpisy umožňují vyplácení vdovských a vdoveckých důchodů kombinovaných s důchody starobními, které přicházejí v úvahu ve věkových skupinách 55 - 64 let a od 65 let.

Průměrné měsíční výše vdovských, vdoveckých i kombinovaných důchodů za příslušný rok uvádí Český statistický úřad ve statistické ročence.

Počet žen, kterým vznikl nárok na vdovský důchod, lze přibližným způsobem odvodit z počtu usmrcených mužů (zhruba 75 % z celkového počtu usmrcených osob v důsledku dopravní nehody) a procenta ženatých mužů v jednotlivých věkových skupinách pro daný rok výpočtu za teoretického předpokladu, že ovdovělá žena patří ke stejné věkové skupině.

Ztrátu na proplacených vdovských důchodech za rok lze tedy přibližně vypočítat průměrem na 1 usmrcenou osobu:

$$Ztr^{vdž} = 12 \times \text{ØD}^{vdž} \times T^{vdž} \times P_{\text{ovd.žen}}$$

kde

$Ztr^{vdž}$ ztráta z proplacených vdovských důchodů připadající na 1 usmrcenou osobu

$\text{ØD}^{\text{vdž}}$ měsíční průměr vdovských důchodů

$T^{\text{vdž}}$ průměrná doba proplácených vdovských důchodů (v letech)

$P_{\text{ovd.žen}}$ podíl usmrcených ženatých mužů (ovdovělých žen) z celkového počtu usmrcených osob v daném roce v %

Obdobně lze vypočítat ztrátu na proplácených vdovských důchodech kombinovaných s důchody starobními na jednu usmrcenou osobu - $Ztr_k^{\text{vdž}}$ (ztráta z proplácených vdovských důchodů kombinovaných na 1 usmrcenou osobu).

Průměrná doba proplácených vdovských důchodů činí 6,4 roku, a to ve 36,2 % z celkového počtu usmrcených mužů (podíl usmrcených ženatých mužů).

Průměrná doba proplácených vdovských důchodů kombinovaných s důchody starobními činí 15,2 roku, a to ve 20,1 % z celkového počtu usmrcených mužů.

Počet mužů, kterým vznikl nárok na vdovecký důchod lze odvodit z počtu usmrcených žen (cca 25 % z celkového počtu usmrcených osob v důsledku dopravní nehody) a procenta vdaných žen v jednotlivých věkových skupinách pro daný rok výpočtu za teoretického předpokladu, že ovdovělý muž patří ke stejné věkové skupině.

Ztráta na proplácených vdoveckých důchodech za rok lze přibližně vypočítat průměrem na jednu usmrcenou osobu:

$$Ztr^{\text{vdm}} = 12 \times \text{ØD}^{\text{vdm}} \times T^{\text{vdm}} \times P_{\text{ovd.mužů}}$$

kde

Ztr^{vdm} ztráta z proplácených vdoveckých důchodů připadající na 1 usmrcenou osobu

ØD^{vdm} měsíční průměr vdoveckých důchodů

T^{vdm} průměrná doba proplácených vdoveckých důchodů (v letech)

$P_{\text{ovd.mužů}}$ podíl usmrcených vdaných žen (ovdovělých mužů) z celkového počtu usmrcených osob v daném roce v %

Obdobně lze vypočítat ztrátu na proplácených vdoveckých důchodech kombinovaných s důchody starobními na jednu usmrcenou osobu - Ztr_k^{vdm} (ztráta z proplácených vdoveckých důchodů kombinovaných na 1 usmrcenou osobu).

Průměrná doba proplácených vdoveckých důchodů činí 5,4 roku, a to v 28,9 % z celkového počtu usmrcených žen (podíl usmrcených vdaných žen).

Průměrná doba proplácených vdoveckých důchodů kombinovaných s důchody starobními činí 11,5 roku, a to v 16,6 % z celkového počtu usmrcených žen.

Sirotčí důchody

Na sirotčí důchod má nárok nezaopatřené dítě, zemře-li rodič nebo osoba, která převzala nahrazující péči rodičů.

Při výpočtu ztrát za vyplácené sirotčí důchody lze vycházet z počtu ovdovělých žen a ovdovělých mužů, stejně jako průměrné doby proplácených vdovských a vdoveckých důchodů a podílu ovdovělých z celkového počtu usmrcených osob v daném roce. Předpokládaný průměrný počet hmotně závislých dětí je v průměru 1,93. U věkových kategorií vdov a vdovců 55 let a více se se sirotčími důchody nepočítá

Průměrnou měsíční výši sirotčích důchodů uvádí rovněž Český statistický úřad.

Ztráty vzniklé proplácením sirotčích důchodů v průměru na jednu usmrcenou osobu lze tedy odvodit:

$$Ztr^{sd} = 12 \times \text{ØD}^{sd} \times (T^{vdz} \times P_{\text{ovd.žen}} + T^{vdm} \times P_{\text{ovd.mužů}})$$

kde

Ztr^{sd} ztráta z proplacených sirotčích důchodů připadající na 1 usmrčenou osobu

ØD^{sd} měsíční průměr sirotčích důchodů

T^{vdz} průměrná doba proplácených vdovských důchodů (v letech)

$P_{\text{ovd.žen}}$ podíl usmrčených ženatých mužů (ovdovělých žen) z celkového počtu usmrčených osob v daném roce v %

T^{vdm} průměrná doba proplácených vdoveckých důchodů (v letech)

$P_{\text{ovd.mužů}}$ podíl usmrčených vdaných žen (ovdovělých mužů) z celkového počtu usmrčených osob v daném roce v %

Invalidní důchody

Při výpočtu ztrát z proplácených invalidních důchodů se vychází z předpokladu, že invalidní důchod je přiznáván ve 25 % případů těžkých zranění. U lehkých zranění se invalidní důchod nepředpokládá.

$$Ztr^{id} = 12 \times (\text{ØD}^{id} \times 0,25) \times T^{id}$$

kde

Ztr^{id} ztráta z proplácených invalidních důchodů připadající na 1 těžce zraněnou osobu

ØD^{id} měsíční průměr invalidního důchodu

T^{id} průměrná doba proplácených invalidních důchodů

Zdroje dat

- Přehledy o nehodovosti na pozemních komunikacích v České republice, vydávané Ředitelstvím služby dopravní policie Policejního prezidia ČR
- Ročenky Českého statistického úřadu
- Ústav zdravotnických informací a statistiky
- Česká asociace pojišťoven
- Aktuálně platné předpisy o nemocenském a důchodovém zabezpečení

Literatura

- COST 313 - Socio-economic cost of road accidents, Final report 1994, 127 pp. (Chairman Krupp, R., Vice-Chairman McMahon, K.)
- Elvik, R., An analysis of official economic valuations of traffic accident fatalities in 20 motorized countries, Accident Analysis and Prevention, 1995 (27), 2, 237-247
- Trawén, A., Maraste, P., Persson, U., International comparison of costs of a fatal casualty of road accidents in 1990 and 1999, Accident Analysis and Prevention, 2002 (34), 3, 323-332
- Hopkin, J., M., Simpson, H., Valuation of road accidents, TRL research report, Transport Research Laboratory, Crowthorne 1995, 22 pp.
- Highways economics note no. 1/1996- 2003, UK Department for Transport
- Volkswirtschaftliche Kosten der Personenschäden im Straßenverkehr, Baum, H., Höhnscheid, K.-J., Bericht der BAST, Bergisch Gladbach 1999, 84 S.
- Volkswirtschaftliche Kosten der Sachschäden im Straßenverkehr, Baum, H., Höhnscheid, K.-J., Höhnscheid, H., Schott V., Bericht der BAST, Bergisch Gladbach 2000, 20 S.
- Höhnscheid, K.-J., Straube, M., Volkswirtschaftliche Kosten durch Straßenverkehrsunfälle in Deutschland 2001, BAST-Info 2003/7, 2002-2004/4, 2003-2005/10
- Costs of road accidents in the Netherlands 2000, SWOV report
- Koňárek: Výpočet celospolečenských ztrát z dopravní nehodovosti za rok 1993, CDV 1994
- Koňárek: Aktualizace výpočtu ztrát způsobených nehodovostí v silničním provozu, CDV 2000
- Koňárek: Aktualizace výpočtu ztrát způsobených nehodovostí v silničním provozu za rok 2001,

CDV 2002

- Koňárek: Aktualizace výpočtu ztrát způsobených nehodovostí v silničním provozu za rok 2002, CDV 2003
- Koňárek: Aktualizace výpočtu ztrát způsobených nehodovostí v silničním provozu za rok 2003, CDV 2004